

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel 25.1.2006
KOM(2006) 30 slutlig.
DEL I

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN INFÖR EUROPEISKA RÅDETS VÅRMÖTE

DAGS ATT LÄGGA IN EN HÖGRE VÄXEL
Ett nytt partnerskap för tillväxt och sysselsättning

DAGS ATT LÄGGA IN EN HÖGRE VÄXEL: ETT NYTT PARTNERSKAP FÖR TILLVÄXT OCH SYSSELSÄTTNING

Förra året gjorde Europeiska unionen en klar kursändring och slog an en ny takt i arbetet för tillväxt och sysselsättning. Att våra gemensamma problem kräver gemensamma lösningar blev mer allmänt accepterat under 2005 än någonsin tidigare. Den förnyade Lissabonstrategin visade hur en europeisk strategi för tillväxt och sysselsättning kan och måste bli mer än summan av sina enskilda delar. Det europeiska toppmötet i Hampton Court klargjorde att EU är nödvändigt för att finna lösningar på globala problem. Europeiska kommissionens analys av de utmaningar som ligger framför oss och dess ambitiösa plan för att möta dem fick fullt stöd. Alla var överens om att den potential som ligger i den utvidgade unionen inte kan tas för given – den måste bearbetas för att kunna utnyttjas fullt ut och för att hållbar utveckling ska kunna garanteras i framtiden.

Den samsyn som råder har åter kommit till uttryck i de nationella reformprogram som varje medlemsstat har utarbetat. Tillsammans utgör dessa program en lovande start på den nya strategin. Nu behöver tempot ökas ytterligare och de nationella programmen omsättas i handling.

Vilka är de mest brådskande åtgärderna? Vi behöver mer forskning och utveckling, som är effektivare och bättre samordnad. Vi behöver arbeta tillsammans på europeisk nivå för att se till att forskningen omsätts i innovativa produkter och tjänster som leder till tillväxt och sysselsättning. För att kunna konkurrera framgångsrikt på en allt mera konkurrensutsatt och global marknad behöver våra företag, särskilt de små och medelstora, kunna växa sig starka på en Europaomfattande hemmamarknad. En marknad utan hinder och byråkratisk taggråd, där alla känner till vilka regler som gäller och dynamiska företag kan skörda framgångar.

Vi behöver fler människor i arbete för att finansiera pensioner och hälso- och sjukvård i takt med att befolkningen blir allt äldre. Vi behöver en livscykelinriktad syn på arbete. Ungdomar behöver hjälp med att komma in i arbetslivet. Föräldrar behöver barnomsorg som de har råd med och en rimlig balans mellan arbete och familjeliv. Vi har inte råd med att människor försvinner från arbetsmarknaden innan de fyller 60.

Vi har under senare år på olika sätt blivit påmind om hur viktig energin är för våra ekonomier. Vi har inte råd att slösa bort den. Vi behöver få mer energi från förnybara, icke förorenande källor. Vi behöver också leveranssäkerhet till rimliga priser. Konkurrens kan hjälpa till även här. Men EU behöver också tala med en röst när det gäller att säkra energitillförsel utifrån.

Vi vet alltså vad målet är och vi vet vägen dit. Det svåra blir att omsätta våra goda avsikter i praktisk handling. Reformerna måste bli den vägledande principen för den ekonomiska politiken, både på nationell nivå och på EU-nivå. Det är nödvändigt att medlemsstaternas och EU:s åtgärder kompletterar varandra för att skapa en kraftig motor för tillväxt och sysselsättning. Det är vårt gemensamma ansvar och uppgiften är inte löst förrän varje person som arbetar, varje företag och varje konsument kan dra nytta av fördelarna med reformerna.

Strategins första år har gett gott hopp om att framstegen mot ekonomiska reformer är på gång och att Europa är på väg. Om vi kan fördubbla vår energi och göra reformerna till vår toppprioritet, kommer den förnyade Lissabonstrategin att ses som en äkta vändpunkt mot tillväxt och sysselsättning i Europa. Det är upp till oss alla att sätta bollen i rullning.

Det är dags att lägga in en högre växel.

José-Manuel Durão Barroso

SAMMANFATTNING

Lissabonstrategin har gått in i ett nytt skede. Förra året innebar en nystart och en radikal förändring av hur Lissabonagendan tillämpas. Nu gäller det att visa resultat. Genom att utarbeta nationella reformprogram har medlemsstaterna tagit på sig ett nytt ansvar för de detaljerade åtgärder som de har åtagit sig att genomföra. Samtidigt beskrivs i gemenskapens Lissabonprogram vad som måste göras på EU-nivå för att komplettera det arbete som sker på nationell, regional och lokal nivå.

De nationella reformprogrammen utgör en god grund för att gå vidare med reformagendan. Skälen att prioritera tillväxt och sysselsättning är tvingande och det råder en bred samsyn om vilka de viktigaste utmaningarna är som vi står inför. Samtidigt är de EU-övergripande åtgärderna i full gång och de kommer att få ytterligare tyngd när förhandlingarna om EU:s utgiftsramar för 2007-2013 har slutförts. Instrumenten är således på plats och tack vare de nationella programmen hålls tempot uppe i processen. Nu behövs det politisk vilja för att omsätta åtaganden i konkreta resultat för tillväxt och sysselsättning. Det är dags att lägga in en högre växel.

Det krävs en verkligt enad nationell front för att genomföra de nationella programmen. En sådan situation uppstår inte över en natt. Vi måste bli bättre på att förklara för medborgarna varför strategin för tillväxt och sysselsättning kommer att leda till välstånd och social rättvisa på lång sikt.

Programmen måste styras upp så att reformerna i samtliga medlemsstater omfattar alla politikområden som är viktiga för tillväxt och sysselsättning. Vid det europeiska toppmötet i Hampton Court klargjordes att det finns vissa nyckelområden där EU har en särskilt viktig roll att spela och där kraftfulla beslut kommer att ge en ny impuls till reformarbetet.

- En radikal ökning av investeringarna i forskning och innovation kommer att frigöra den potential som finns i EU att kunna leverera de varor och tjänster som medborgarna vill ha. Detta kräver ökade offentliga investeringar, samtidigt som redan befintliga medel i högre grad satsas på forskning och innovation och med bättre samordning mellan medlemsstaterna. Precis lika viktigt är det att företagsklimatet ger goda förutsättningar att främja övergången från forskning till innovation och att utlösa tillväxt. Frukterna av avancerad forskning får inte gå förlorade på grund av att det finns onödiga hinder för kommersiell användning eller att universitetens handlingskraft begränsas.
- Att frigöra EU:s företagspotential innebär att skapa ett näringslivsklimat där företag uppmuntras att starta och växa. EU måste ha förtroende för sina entreprenörer och låta deras kreativitet blomstra genom att jämna vägen för nyföretagande. Regeringarna måste vara redo att stödja företagen i varje skede av deras utveckling, dels genom att dra in på byråkratin så att små och medelstora företag får frihet att utvecklas både hemma och internationellt, dels genom att agera positivt för att underlätta tillgången till den finansiering de behöver.
- En åldrande befolkning innebär att EU-samhället måste kunna hjälpa fler människor ut i arbetslivet, få dem att arbeta längre och att arbeta på ett sådant sätt att deras kunskaper utnyttjas på bästa möjliga sätt. Detta kräver en sysselsättningspolitik som hjälper människor att hitta arbete i varje skede av arbetslivet och som undanröjer hinder för dem som vill arbeta. Människor behöver rätt kompetens vid rätt tillfälle, hjälp med att

anpassa sig till förändringar och finna nya öppningar och möjligheter att få de yrkesmässiga kraven att passa in i deras övriga liv.

- En säker energitillgång till rimlig kostnad är en nödvändig plattform för tillväxt. Energi är emellertid en begränsad resurs som måste hanteras varsamt. En EU-övergripande energipolitik behövs för att få den inre marknaden att fungera fullt ut, för att dra största möjliga nytta av energieffektivitet och förnybara energikällor och för att slå vakt om energitillförseln både inom EU och utanför.

Nationell erfarenhet visar vad som går att åstadkomma och vad som behöver göras. Medlemsstaterna bör utnyttja denna potential och göra mer för att lära sig av varandras erfarenheter.

Parallellt med att de nationella programmen genomförs fullt ut bör nästa skede inriktas på ett antal nyckelåtgärder för att hålla takten i processen.

- Kommissionen uppmanar Europeiska rådet att godkänna ett antal konkreta, tidsbegränsade åtgärder inom följande områden: utgifter för forskning och utbildning, förutsättningar för att starta och driva företag, hjälp till arbetslösa att finna arbete, barnomsorg samt en integrerad energipolitik i EU. Medborgare, arbetstagare och entreprenörer måste få känna att den politik som drivs av statsmakterna är utformad för att hjälpa dem uppfylla deras ambitioner, inte för att hålla dem tillbaka.
- Ansträngningarna att skapa en enad nationell front bakom reformprogrammen bör förstärkas. EU:s institutioner och medlemsstaterna bör se till att en kommunikationsstrategi upprättas för detta ändamål, som involverar alla nationella, regionala och lokala intressenter. Arbetsmarknadens parter bör ha en särskild roll i den processen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Dags att lägga in en högre växel: Ett nytt partnerskap för tillväxt och sysselsättning.....	2
Del I – Dags att lägga in en högre växel	6
1. Europa på väg: Att arbeta tillsammans för tillväxt och sysselsättning	6
2. Att sätta bollen i rullning: Politiska lösningar.....	8
2.1. Gemenskapens Lissabonprogram.....	8
2.2. De nationella reformprogrammen	9
2.2.1. Utvärdering av de olika politikområdena.....	11
2.2.2. Övergripande slutsatser	14
3. Att lägga in en högre växel: fyra åtgärder för mera tillväxt och sysselsättning.....	15
3.1. Investera mer i kunskap och innovation.....	16
3.2. Tillvarata företagspotentialen, särskilt den kraft som finns i de små och medelstora företagen.....	18
3.3. Reagera på globalisering och åldrande	20
3.4. Införa en effektiv och integrerad energipolitik i EU	22
4. Uppföljning efter Europeiska rådets vårmöte 2006	25
4.1. Genomförande och övervakning av nationella reformprogram:	25
4.2. Gemenskapens åtgärder	26
4.3. Att få alla aktörer att sluta upp bakom en gemensam strategi	26
 Bilaga – Förteckning över typexempel på medlemsstaternas politik och åtgärder i syfte att uppfylla tillväxt- och sysselsättningsmålen, särskilt på de fyra prioriterade områden som anges i avsnitt 3.....	 28

Del I – Dags att lägga in en högre växel

1. EUROPA PÅ VÄG: ATT ARBETA TILLSAMMANS FÖR TILLVÄXT OCH SYSSELSÄTTNING

Vi lever i en snabbt föränderlig värld där vi alla är beroende av varandra. Detta öppnar upp många möjligheter men innebär även många utmaningar om vi vill leva i ett samhälle präglat av välstånd och rättvisa. För att vi ska kunna ta oss an huvuduppgiften att skapa mer tillväxt och sysselsättning, krävs det först och främst att alla politiska nivåer agerar utifrån de förutsättningar som präglar vår nutid, som globaliseringen och befolkningens åldrande. Det är den enda möjligheten att framgångsrikt modernisera våra ekonomier och slå vakt om och främja europeiska värderingar inom och utanför EU. Genom att visa resultat kan vi återskapa förtroendet för vår förmåga att leva upp till medborgarnas förväntningar.

På Europeiska rådets vårmöte i mars 2005 satte EU:s ledare **tillväxt och sysselsättning** överst på listan över Europas politiska prioriteringar. Den **förnyade Lissabonstrategin** innebar ett åtagande om en allmän mobilisering bakom en positiv reformagenda. Utgångspunkten var ett erkännande att det krävs en helhetssyn för att målen ska kunna uppfyllas, med en strategi som får alla medel att samverka och som involverar alla, överallt, i samtliga EU:s medlemsstater.

Detta åtagande fick ytterligare tyngd genom överenskommelsen om de integrerade riktlinjerna för tillväxt och sysselsättning¹ som ger en tydlig färdplan för utarbetandet av nationella reformer, och genom det informella toppmötet i Hampton Court i oktober. I Hampton Court analyserade EU:s ledare hur europeiska värderingar bäst ska kunna genomsyra moderniseringen av våra ekonomier och samhällen och bidra till typiskt europeiska lösningar på viktiga problem. Europeiska rådets överenskommelse om budgetplanen i slutet av förra året innebar ytterligare ett steg framåt. När den har stadfästs tillsammans med Europaparlamentet kommer vägen att vara öppen för nya investeringar i moderniseringen av Europas ekonomi.

Det finns alltså en gemensam vision och ett starkt samförstånd om vad som behöver göras – med stöd från högsta nivå. EU behöver agera inom samtliga politikområden och använda alla politiska instrument som står till buds. Vi kan inte tillåta oss att välja ut endast de alternativ som är politiskt okontroversiella. En sund makroekonomisk politik är en grundförutsättning för att tillväxtpotentialen skall kunna realiseras. EU behöver också ett klimat som gör det möjligt att frigöra medborgarnas kreativitet genom att EU blir en mer attraktiv plats för investeringar, innovation och arbete. Om företagen blir av med onödiga administrativa bördor och omodern byråkratisk kontroll främjas nyföretagande, expansion av befintliga företag och skapande av nya arbetstillfällen. Större och effektivare privata och offentliga investeringar fungerar som en katalysator för kunskapsekonomin genom att forskningsresultat får fritt utlopp, liksom kompetens som främjar social integration och bättre inkomster under ett längre och hälsosammare arbetsliv. Att uppmuntra ekologisk innovation och sprida miljöteknik ger såväl hållbarhet som tillväxt. Att modernisera våra arbetsmarknader och våra system för socialt skydd innebär fler människor i arbete, större anpassningsförmåga vid förändringar, högre produktivitet och hållbarare och rättvisare ekonomisk tillväxt. Att ytterligare öppna upp världshandeln genom ett framgångsrikt WTO-

---

¹ EUT L 205, 6.8.2005.

avtal i slutet av 2006 kommer att skapa nya möjligheter och främja konkurrenskraft både inom EU och utanför. Alla dessa mål måste uppfyllas med respekt för kravet på en hållbar utveckling.

Första steget för att **sätta denna ambitiösa plan i verket** har varit att utveckla de instrument som behövs för att klara uppgiften. Detta kräver en partnerskapsstrategi, med rätt åtgärder som sätts in på rätt nivå.

- Medlemsstaterna har utarbetat landsspecifika nationella reformprogram med de integrerade riktlinjerna som gemensam bas. Dessa utgör ett nyckelinstrument för genomförandet av Lissabonstrategin. De utgör en checklista över nationella åtaganden och riktmärken för att följa de framsteg som görs under de kommande månaderna och åren.
- Rådet, Europaparlamentet och kommissionen arbetar tillsammans på de åtgärder som behöver vidtas på gemenskapsnivå för att genomföra agendan för tillväxt och sysselsättning. Gemenskapens Lissabonprogram², som godkändes av Europeiska rådet i december 2005, har börjat ge resultat i fråga om en mängd viktiga förslag för att komplettera initiativ som har kommit från medlemsstaterna.

På många områden är det på **medlemsstatsnivå** (eller på regional eller lokal nivå) som tyngdpunkten i handlingsprogrammen ligger, t.ex. när det gäller sysselsättning och arbetsmarknadspolitik, där arbetsmarknadens parter också har en viktig roll att spela. Det faktum att åtgärderna sker lokalt, regionalt eller nationellt innebär dock inte att de inte har betydelse över hela EU. Genom det ömsesidiga beroende som skapas genom den inre marknaden påverkas även de bäst fungerande ekonomierna av tillkortakommanden hos andra.

Tack vare att problemen är gemensamma för oss alla kan vi dock även utnyttja gemensamma lösningar. Det är alltför sällsynt att regeringar går till sina partner för att hitta idéer och problemlösningar. Alla länder kan visa exempel på idéer som har fungerat bra och på goda erfarenheter. De nationella reformprogrammen tillhandahåller ett lager av kunskap och erfarenhet att dela och sprida mellan medlemsstaterna. Att fullt utnyttja denna rikedom av bästa praxis är det bästa sättet att skapa mervärde ur Lissabonstrategin. Som ett första steg på vägen läggs i denna rapport fram ett antal huvudprioriteringar som skall bilda ett gemensamt program för nationella åtgärder.

Det finns även mål som inte kan uppnås av medlemsstater som agerar på egen hand utan där resultaten kräver att åtgärder vidtas på **gemenskapsnivå**. Många nationella initiativ är beroende av stöd genom gemenskapsåtgärder och investeringar på gemenskapsnivå som syftar till att göra Europa mer attraktivt att leva och arbeta i. Europeiska kommissionen är fast besluten att driva på denna agenda.

Det är nu dags att inleda ett nytt skede i partnerskapet. Instrumenten är på plats. Det politiska samförståndet också. Om Lissabonstrategin ska lyckas, måste den från och med nu inriktas på handling.

*****

---

² KOM(2005) 535 slutlig.

Detta meddelande till Europeiska rådets vårmöte redovisar var vi står idag på vägen mot att skapa en ny dynamik för tillväxt och sysselsättning i Europa.

- I del I utvärderas processen för att utarbeta reformprogrammen och ett begränsat antal viktiga initiativ lyfts fram för att godkännas av Europeiska rådet. En översikt över exempel på nationella initiativ och åtgärder bifogas som illustration på hur ett fruktbart utbyte av nationella erfarenheter kan vara till nytta för alla parter.
- Del II är en detaljerad granskning av de nationella reformprogrammen, där programmens starka punkter lyfts fram, men även de områden som behöver ses över och uppdateras av medlemsstaterna. En separat bedömning av euroområdet ingår också.
- En mer detaljerad analys av de makro- och mikroekonomiska förhållandena samt sysselsättningsaspekterna i de nationella reformprogrammen finns i bilaga I. De inslag som berör sysselsättningen utgör också stommen i den gemensamma sysselsättningsrapporten.

2. ATT SÄTTA BOLLEN I RULLNING: POLITISKA LÖSNINGAR

De två huvudsakliga elementen i genomförandet av Lissabonstrategin är gemenskapens Lissabonprogram, där de åtgärder som lämpligen bör vidtas på gemenskapsnivå läggs fram, och de 25 nationella reformprogrammen, som innehåller medlemsstaternas respektive politiska lösningar på de huvudproblem som de har identifierat. För att ge bästa möjliga effekt bör dessa instrument verka tillsammans och parallellt.

2.1. Gemenskapens Lissabonprogram

Under de sex månader som har gått sedan gemenskapens Lissabonprogram antogs har betydande framsteg gjorts. Kommissionen har redan antagit två tredjedelar av de åtgärder som planerades. Lagstiftningsförslag har dock ingen praktisk effekt förrän de har antagits av rådet och Europaparlamentet. Många av finansieringsåtgärderna är dessutom beroende av slutförhandlingarna om och genomförandet av budgetplanen för 2007–2013.

Gemenskapens Lissabonprogram innehåller ett antal viktiga initiativ för att hantera frågan om genombrytande gränsöverskridande effekter av forskning och innovation och problemet med uppsplittringen av europeiskt forskningsarbete. De ingår i det sjunde ramprogrammet för forskning, teknisk utveckling och demonstration samt ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation. Kommissionen har även lagt fram förslag till konkreta initiativ för att förbättra villkoren för forskning och innovation i Europa i sitt meddelande ”Mer forskning och innovation - Att investera i tillväxt och sysselsättning - En gemensam strategi”.³ Med det sjunde ramprogrammet införs en ny modell för forskningsstöd, s.k. gemensamma teknikinitiativ i form av offentlig-privata partnerskap för att stödja lovande ny forskning och ge europeisk industri ett försprång på så skilda områden som vätgas och bränsleceller, flyg- och rymdteknik och flygledningstjänst, innovativ medicin och nanoelektronik. Satellitnavigeringssystemet Galileo och utvecklingen av integrerade trafikledningssystem för järnväg och flyg är andra nycklexempel på avancerade industriprojekt med en stark europeisk dimension.

---

³ KOM(2005) 488 slutlig.

Den planerade reformen av gemenskapens politik för statligt stöd för forskning och utveckling kommer att underlätta offentlig-privata partnerskap och bör utmynna i fler privata investeringar i FoU. Programmet innehåller också åtgärder för att stimulera ekologisk innovation och utnyttjande av miljöteknik. Ramen för gemenskapens politik kommer eventuellt att utökas till att omfatta nya bestämmelser för att stödja innovation, särskilt i små och medelstora företag. Dessutom bör statligt stöd till unga och innovativa företag underlättas, inte bara genom direkt ekonomiskt stöd utan även genom att företagen lättare får tillgång till riskkapital. Ett annat viktigt steg mot genomförandet av gemenskapens Lissabonprogram är kommissionens nya, mer integrerade industripolitik för att förbättra villkoren för tillverkningsindustrin. Denna industri sysselsätter över 34 miljoner människor och står för över 80 % av EU:s utgifter för forskning och utveckling i den privata sektorn.

En del av åtgärderna i gemenskapens Lissabonprogram syftar till att göra EU mer attraktivt att investera och arbeta i. Det gäller bl.a. åtgärderna för att göra verklighet av den inre marknaden för tjänster, driva fram reformer av föråldrad lagstiftning, förbättra skatte- och tullvillkoren för ekonomisk verksamhet samt främja marknadstillträde och mer konkurrens på marknaderna, särskilt inom energisektorn och marknaderna för finansiella tjänster, där kommissionen har inlett branschvisa undersökningar om konkurrensförhållandena.

Ny lagstiftning har lagts fram för att skapa ett ”gemensamt betalningsområde” i EU och därigenom göra gränsöverskridande betalningar lika lätta och kostnadseffektiva som inhemska betalningar. Enbart den åtgärden skulle kunna spara in mellan 50 och 100 miljarder euro om året för EU:s ekonomi. Ett annat initiativ som bör omnämnas går ut på att skapa förbättrad tillgång till riskkapital, särskilt för små och medelstora företag. Nya finansiella medel från gemenskapen, bl.a. i form av garantier och riskkapitalinvesteringar, kommer att ställas till förfogande genom programmet för konkurrenskraft och innovation. Det programmet kommer också att bidra till projekt för att förse marknaden med innovativa lösningar för att förbättra såväl tillgången till energi (särskilt genom förnybara energikällor) som efterfrågan på energi (genom åtgärder för energieffektivitet). Kommissionen har också lagt fram ambitiösa åtgärder för att bidra till att skapa fler och bättre arbetstillfällen genom att avlägsna hinder för rörlighet, en gemensam syn på ekonomisk migration och för att underlätta hanteringen av de sociala följderna av ekonomisk omstrukturering.

Gemenskapens institutioner och medlemsstaterna har delat ansvar för lagstiftningens kvalitet. Kommissionen har ökat sina ansträngningar för att förbättra kvaliteten på gemenskapslagstiftningen. Resultatet av dessa åtgärder kommer naturligtvis att bli mycket bättre om de kompletteras av motsvarande ansträngningar från medlemsstaternas sida för att förbättra kvaliteten på de nationella lagarna och minska de administrativa kostnader som åläggs medborgare och företag.

2.2. De nationella reformprogrammen

Nästan ett år efter lanseringen av den nya Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning har partnerskapet kommit i gång på ett lovande sätt. Det är tydligt fastställt vem som ansvarar för vilka åtgärder. Alla medlemsstater har utarbetat nationella reformprogram på grundval av identiska integrerade politiska riktlinjer. Dessa nationella reformprogram är de viktigaste instrumenten för att genomföra den nya Lissabonstrategin och överföra riktlinjerna till reformer som medlemsstaterna kan stå för och som de är ansvariga för att genomföra. Det faktum att alla medlemsstater har gjort detta, ofta under stark tidspress, har varit ett viktigt första test av hur väl systemet fungerar.

I linje med den nya partnerskapsmetoden, och för att underlätta samarbete och offentlig insyn, har alla medlemsstater utnämnt nationella Lissabonsamordare. Samtidigt har många medlemsstater passat på att använda utarbetandet av nationella reformprogram till att styra upp den interna samordningen mellan sina olika regeringsorgan. Kommissionen har hållit nära kontakt med de nationella myndigheter som ansvarar för att utarbeta reformprogrammen och hjälpt till där det har gått för att underlätta utformningen av den nationella politiken.

Kommissionen har noggrant bedömt alla nationella reformprogram mot bakgrund av det arbete som har ägt rum inom ramen för kommittéerna för ekonomisk politik och sysselsättning⁴. I del II finns en detaljerad bedömning av varje nationellt program, med information om programmets särskilda starka punkter och ett antal punkter som kan vidareutvecklas och stärkas. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att ta upp de punkter som lyfts fram i dess slutsatser. Den kommer att ge särskild uppmärksamhet åt dessa aspekter i sina uppföljningsdiskussioner med medlemsstaterna och sin övervakning av genomförandet av de nationella reformprogrammen under 2006.

För att slå vakt om processens konsolidering och dess stabilitet, föreslår kommissionen att de integrerade riktlinjer som har legat till grund för utarbetandet av de nationella programmen bibehålls. Kommissionen har också beslutat att inte lägga fram några formella, landsspecifika rekommendationer med anledning av de nationella reformprogrammen. Detta är partnerskapets första år och det kommer att ta en viss tid innan de nationella reformprogrammen är helt integrerade med den nationella politiken och med rådande strukturer. Kommissionen lägger stor vikt vid att skapa ett förhållande av tillit och samarbete med medlemsstaterna, som bygger på att medlemsstaterna själva står bakom sina program. Den kommer dock att förbehålla sig rätten att använda de instrument den har till sitt förfogande, även landsspecifika rekommendationer, om den anser att detta kan bidra till ett smidigt genomförande av Lissabonstrategin.

Trots hård tidspress har de flesta medlemsstater gjort stora ansträngningar för att engagera nationella parlament, olika berörda parter och företrädare för regionala och lokala myndigheter i utarbetandet av deras nationella program. Eftersom Lissabonstrategin är en agenda på medellång till lång sikt som måste genomföras på alla nivåer är det nödvändigt att parlament, lokala myndigheter, arbetsmarknadens parter och det civila samhället är långsiktigt involverade. Acceptansen från allmänheten är beroende av att medborgare och företag inser att reformer är nödvändiga och att de kommer att bidra till att förbättra deras liv, en insikt som endast kan komma till stånd om de kan bidra till utformningen av dessa reformer, antingen direkt eller genom de organisationer som företräder dem. Mycket återstår att göra för att övertyga människor om att reformerna kommer att bidra till ökat välstånd för alla och för att involvera dem i processen. Detta kommer att kräva mycket arbete från både medlemsstaterna och EU:s institutioner.

---

⁴ Kommittén för ekonomisk politik: Report on the Lisbon National Reform Programmes 2005, ECFIN/EPC(2005)REP/55392, finns tillgänglig på http://europa.eu.int/comm/economy_finance/epc/documents/2005/nationalreports/nrp_report_en.pdf.
Sysselsättningskommitténs s.k. Cambridge-översyner av avsnitten om sysselsättning i de nationella reformprogrammen finns på http://europa.eu.int/comm/employment_social/employment_strategy/emco_en.htm.

2.2.1. Utvärdering av de olika politikområdena

De integrerade riktlinjerna föreskriver åtgärder inom tre huvudsakliga politikområden: makroekonomi, mikroekonomi och sysselsättningspolitik. Inom de tre områdena kan slutsatser dras från de nationella reformprogrammen.

Den makroekonomiska dimensionen

- Budgetdisciplin har av medlemsstaterna fastställts som den viktigaste makroekonomiska utmaningen. Vanligen formuleras den som hållbara offentliga finanser – reformer av pensionssystemet, hälso- och sjukvården och arbetsmarknaden samt kortsiktig konsolidering av de offentliga finanserna är medel att säkra de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt i ett samhälle med en åldrande befolkning. Den närliggande utmaningen att förbättra de offentliga finansernas kvalitet kommer främst att hanteras genom åtgärder som syftar till att öka effektiviteten i den offentliga förvaltningen. En del av de nya medlemsstaterna har konstaterat att införandet av euron är en viktig politisk utmaning som fordrar konsolidering av de offentliga finanserna och konvergens av inflationen till euroområdet nivåer. Några medlemsstater tar upp faktorer som utrikesbalans och prisstabilitet.
- För att förbättra saldot i de offentliga finanserna verkar medlemsstaterna föredra nedskärningar av kostnaderna framför höjda skatter, men var dessa nedskärningar skall sättas in framgår inte alltid klart. De särskilda åtgärderna för att uppnå kortsiktig konsolidering av de offentliga finanserna beskrivs inte tillräckligt detaljerat i en del medlemsstater, särskilt inom euroområdet. De flesta medlemsstater har tydligt för avsikt att förbättra de offentliga finansernas kvalitet genom att avsätta offentliga medel för att förbättra investeringar i infrastruktur, arbetskraft och forskning och utveckling. Det är dock endast ett fåtal reformprogram där det är tydligt förklarat vad de planerade åtgärderna kommer att få för effekt för de offentliga finanserna.
- Medlemsstaterna i euroområdet har lagt fram relativt utförliga och i allmänhet progressiva nationella program för att säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet, öka arbetsproduktiviteten genom FoU, innovation och attraktiva villkor för företagande samt öka sysselsättning och deltagande på arbetsmarknaden. Åtgärderna är främst inriktade på att höja den effektiva pensionsåldern, öka tillgången på arbetskraft och minska byråkratin. Dessa program stöds i allmänhet av Europeiska kommissionen. Åtgärderna bör dock även ha som mål att snabbare förbättra saldot i de offentliga finanserna, att stödja anpassningar av arbetsmarknaderna, att skapa konkurrenskraftigare och mer integrerade marknader för tjänster och att fullborda en bättre fungerande inre marknad.
- Under de kommande årtiondena kommer Europas åldrande befolkningar att utsätta de offentliga finanserna för en allt högre belastning. Medlemsstaterna är medvetna om att de offentliga och privata pensionssystemen behöver moderniseras för att de offentliga finansernas hållbarhet skall kunna säkerställas samtidigt som en anpassning sker till sociala krav och ekonomiska förändringar. I de flesta länder verkar dock de åtgärder som redan har vidtagits eller som har planerats vara isolerade eller otillräckliga.
- Det är viktigt att den övergripande reformstrategin är sammanhängande, så att reformer på ett område stöder reformerna på andra områden. I detta avseende kopplar en del medlemsstater hållbara offentliga finanser till minskad arbetslöshet (lägre kostnader för arbetslöshetsunderstöd, högre skatteinkomster tack vare bättre utnyttjande av

arbetskraften). Ett sådant integrerat synsätt ökar samstämmigheten mellan de nationella reformprogrammets olika delar.

Den mikroekonomiska dimensionen

- Behovet av att bygga upp en kunskapsekonomi och att förbättra affärs- och investeringsklimatet i EU är i allmänhet väl återspeglad i de nationella reformprogrammen. Politik med inriktning på forskning och innovation är en viktig prioritering i alla medlemsstater. Många medlemsstater lyfter fram åtgärder för att stärka den industriella basen, särskilt genom att främja kluster. Inom dessa kluster sammanförs universitet, forskningsinstitut samt små och stora företag, vilket tack vare ett nära samarbete mellan de olika aktörerna och gemensam verksamhet har positiva effekter på innovation och kunskapsöverföring. Detta innebär i sin tur stora fördelar för ekonomin som helhet. Medlemsstaterna erkänner att en viktig fråga handlar om att underlätta tillgången till finansiering, även om de har olika sätt att uppnå detta. De flesta medlemsstater tar även upp företagsklimatet och förutsättningarna för nyföretagande, hållbart utnyttjande av naturtillgångar (även förnybara energikällor och energieffektivitet), transportförbindelser och logistik bland de viktigaste frågorna att hantera.
- Om de arton länder som har fastställt utgiftsmål för FoU (i vissa fall delvis) lyckas nå dessa mål, beräknas de totala utgifterna för FoU öka till runt 2,6 % av BNP 2010. Utgiftskvoten i förhållande till BNP har varit mer eller mindre stillastående sedan 2001, och ligger runt 1,9 % för EU som helhet. På medellång till lång sikt kommer det att bli nödvändigt att ytterligare stärka de nationella systemen för FoU och innovation i de flesta medlemsstater. Alla medlemsstater inser visserligen även betydelsen av spridning och effektivt utnyttjande av informations- och kommunikationsteknik samt miljöteknik, men det finns inte alltid en tydlig koppling mellan de problem som har konstaterats på dessa områden och de åtgärder som planerats för att lösa dem.
- De nationella reformprogrammen innehåller många exempel på intressanta politiska initiativ inom en mängd olika politikområden. De flesta medlemsstater planerar exempelvis att utnyttja synergieffekterna mellan ekonomisk tillväxt och miljöskydd (genom att investera i alternativa energikällor, främja energieffektivitet och ekologisk innovation samt skydda naturtillgångarna). De flesta nationella programmen tar även upp betydelsen av modern transportinfrastruktur och informations- och kommunikationsteknik (t.ex. tillgången till bredband). Detta är exempel på just den typ av investeringar som medlemsstaterna bör främja med hjälp av medel som är avsatta för sammanhållningspolitik och politik för landsbygdsutveckling.
- Den inre marknadens funktion och behovet av att förbättra konkurrens och marknadstillträde i allmänhet borde ha fått mer utrymme. Bara några få medlemsstater nämner konkreta åtgärder, exempelvis för att säkerställa ett fullständigt genomförande av gemenskapsdirektiven, men större ansträngningar kommer att behövas, bl.a. för att effektivt öppna upp energimarknaderna, förbättra möjligheterna att konkurrera om kontrakt vid offentlig upphandling och skapa förutsättningar för effektiv konkurrens inom tjänstesektorn.
- När det gäller små och medelstora företag går de flesta programmen inte tillräckligt långt för att skapa en mer positiv attityd till nyföretagande och motivera fler människor att starta eget. Här har utbildning en viktig roll att spela, samtidigt som det måste bli lättare att överlåta bestående företag och mindre dramatiskt att misslyckas. Även andra åtgärder med

avseende på tillgång till finansiering eller liknande åtgärder med inriktning på att förbättra investeringarna bör övervägas.

- Bättre lagstiftning har stor betydelse för att skapa ett mer konkurrenskraftigt företagsklimat och undanröja hinder som står i vägen för innovation och förändring. Nästan alla medlemsstater tar upp delar av den problematiken, men i många fall behövs det ett mer integrerat synsätt. Det behövs åtgärder på gemenskapsnivå, men dessa kommer inte att räckta till i sig själva. Stora delar av det regelverk som berör företagen, exempelvis vad beträffar beskattning, social trygghet eller regional planering, fastställs på nationell (eller lokal) nivå. Det finns även stora skillnader mellan medlemsstaternas olika sätt att genomföra gemenskapsdirektiven, vilket kan leda till att administrativa kostnader uppstår som inte är påkallade av gemenskapsåtgärden. För att verkligen förändra företagsklimatet behövs det en kulturförändring beträffande sättet att utarbeta och fatta beslut.
- Ett fullständigt och samordnat genomförande av de olika politiska åtgärderna med mikroekonomisk inriktning kommer att generera mycket större nytta än summan av de sammanlagda enskilda politiska åtgärderna. Vinsterna från ökade investeringar i FoU kommer exempelvis att bli högre när ny teknik snabbt kan få fotfäste på marknaden, vilket i sin tur är beroende av graden av konkurrens på produkt- och tjänstemarknaderna.

Sysselsättningsdimensionen

- Alla program lägger stor vikt vid behovet av att attrahera fler människor till arbetsmarknaden och att behålla dem i arbete. Detta är av avgörande betydelse för att hantera de åldrande befolkningarnas effekt på utbudet av arbetskraft och de offentliga finansernas hållbarhet. Sjutton medlemsstater planerar nu sina åtgärder utifrån mål för nationell sysselsättningsgrad. Särskilt mycket satsas på att förbättra sysselsättningen bland kvinnor. Andra åtgärder utvecklas för att stödja äldre arbetstagare, åt att stödja integrationen av ungdomar och mindre gynnade kategorier av arbetstagare på arbetsmarknaden, samt att modernisera systemen för social trygghet. Detta arbete ligger i stort sett i linje med de åtaganden som har gjorts inom ramen för gemenskapsmålen för social trygghet och social integration. Målens effektivitet och hållbarhet äventyras emellertid av att politiken tenderar att splittras i olika riktningar. Chanserna att uppfylla dem på ett effektivt sätt skulle öka om politiken var byggd på en livscykelinriktad syn på arbete för att göra det lättare för människor att byta arbete under karriärens gång.
- Betydelsen av ytterligare åtgärder för att förbättra arbetstagares och företags anpassningsförmåga underskattas ofta. Att öka flexibiliteten på Europas arbetsmarknader är av avgörande betydelse för att främja ekonomisk aktivitet och högre produktivitet. Den balans som för närvarande råder mellan flexibilitet och social trygghet i många medlemsstater har emellertid gett upphov till allt mer segmenterade arbetsmarknader. I stället bör man eftersträva att skapa förutsättningar för ”flexicurity”. Detta innebär att tillräckligt flexibla anställningsavtal kombineras med effektiv och aktiv arbetsmarknadspolitik för att underlätta byten mellan olika arbetsplatser, ett pålitligt och väl anpassat system för livslångt lärande och rätt nivå på social trygghet. Potentialen att lösa problem genom kopplingar mellan skatte- och bidragssystemen är ett bra exempel på ett område där medlemsstaterna kan hämta inspiration från varandra. Ett mer aktivt engagemang från arbetsmarknadens parter bör också eftersträvas.

- Medlemsstaterna erkänner att det är av avgörande betydelse att utveckla den kompetens som behövs i kunskapsbaserade ekonomier och behovet av att investera i människor genom bättre utbildning och kompetensutveckling. När denna målsättning skall omsättas i politisk realitet koncentreras reformerna dock snarare på reformer av utbildningssystemens kvalitet och bättre tillgång till och ömsesidigt erkännande av kvalifikationer än på att öka investeringarna och därigenom åstadkomma verkligt genombrytande förändringar.

2.2.2. Övergripande slutsatser

De nationella programmen är en god bas för att driva reformagendan framåt, även om de är av skiftande kvalitet. Det finns stor samstämmighet om diagnosen och om vilka problem som behöver åtgärdas med störst prioritet, t.ex. de offentliga finansernas hållbarhet, tillgång på arbetskraft, FoU och innovation, företagsklimatet och hållbar miljö.

De huvudslutsatser som kan fastställas vid detta tidiga stadium är följande:

- Även om man tar hänsyn till att medlemsstaterna har helt olika utgångspunkter finns det viktiga skillnader mellan programmen. Synen på att sätta upp mål varierar exempelvis i hög grad. Några medlemsstater har gått mycket långt när det gäller att integrera gemenskapens mål och de nationella målen och de har satt upp tydliga, ofta kvantitativa, mål och tidsplaner som kan användas för att mäta framstegen. Andra program är dock mindre fullständiga i detta skede och skulle tjäna på att medlemsstaterna studerade de strategier som har utarbetats av andra länder med liknande problem. Medan det i vissa program finns klara beskrivningar av de politiska åtgärdernas innehåll och form, är denna information helt utelämnad i andra program. Ofta saknas det både mål, tidsplaner och detaljerade upplysningar om de planerade reformernas effekt på de offentliga finanserna. Dessa program kommer därför att vara svårare att genomföra.
- Integrationen mellan de tre dimensionerna (makroekonomi, mikroekonomi och sysselsättning) kan förstärkas. De nationella reformprogrammen är viktiga instrument för att utveckla en övergripande strategi, men några fungerar bättre än andra i detta avseende. Vinster av åtgärder inom ett område är ofta beroende av att det görs framsteg inom ett annat. Avkastningen på investeringar i FoU kommer exempelvis att bli mycket större om de nödvändiga förutsättningarna är på plats för att överföra dem till tillväxt, t.ex. goda villkor för konkurrens på marknaderna, en anpassad lagstiftning och välutbildad arbetskraft.
- Ungefär hälften av medlemsstaterna anger att konkurrens och avlägsnande av hinder för marknadstillträde, särskilt inom tjänstesektorn, är ett viktigt problemområde, men ändå är det bara ett fåtal nationella reformprogram som verkligen innehåller effektiva åtgärder för att ta itu med dessa problem. Konkurrensutsatta marknader är en nödvändig förutsättning för att Lissabonmålen ska kunna uppfyllas. Många medlemsstater har också satt upp nationella mål för investeringar i FoU och för sysselsättning, men det finns några som inte har gjort det, trots beslut av Europeiska rådet.
- Ett stort antal medlemsstater behöver också se till att gemenskapsmedel för sammanhållning och landsbygdsutveckling verkligen används på ett sätt som stöder Lissabonstrategin i allmänhet. Dessa medel bör sättas in för att ge direkt stöd till de nationella reformprogrammen. Det behövs också större ansträngningar för att utveckla samordningsmekanismer mellan de personer som är ansvariga för de nationella reformprogrammen och de som utarbetar strukturfondsprogrammen för perioden 2007–

2013. Denna koppling måste upprättas med det snaraste, eftersom dessa program är på väg in i en intensiv förberedelsefas som inleds med att nationella sammanhållningsstrategier antas (de s.k. nationella strategiska referensramarna).

- Sist men inte minst finns det med få undantag brister i allmänhetens förståelse för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning. Intresset från mediernas sida har varit relativt begränsat. Det går därför inte att påstå att stora delar av befolkningen har kännedom om strategin och definitivt inte att de har accepterat den. Detta tyder på att det behövs en särskild kommunikationsstrategi, där ekonomisk analys används för att backa upp informationen om hur åtgärderna i strategin kommer att innebära verkliga fördelar för enskilda medborgare. På samma sätt bör arbetsmarknadens parter, som är viktiga dels som deltagare i processen, dels som förmedlare av budskap och information, bli mer aktivt involverade i styrprocessen.

3. ATT LÄGGA IN EN HÖGRE VÄXEL: FYRA ÅTGÄRDER FÖR MERA TILLVÄXT OCH SYSSELSÄTTNING

Kommissionen uppmanar enträget medlemsstaterna att genomföra sina nationella reformprogram **fullständigt och i god tid**. Utarbetandet och bedömningen av de nationella reformprogrammen har emellertid lyft fram luckor som behöver fyllas ut och synergieffekter som behöver utnyttjas. I många fall kan luckorna åtgärdas av medlemsstaterna genom att de förbättrar sina nationella program och därvid låter sig inspireras av andra medlemsstaters erfarenheter. Det finns flera fall där åtskilliga medlemsstater har utvecklat framgångsrika lösningar på särskilda problem, åtgärder som skulle kunna ge stora fördelar för hela EU om de genomfördes i alla medlemsstater. Det finns också problem som inte kan hanteras enbart på medlemsstatsnivå utan som endast kan lösas genom samordnade åtgärder på både EU-nivå och nationell nivå.

- De nationella reformprogrammen visar att många länder visserligen planerar att öka sina **utgifter för forskning och utveckling**, men att vi ändå inte klarar EU:s övergripande mål på 3 % av BNP. För att målet ska kunna uppnås måste varje medlemsstat dra sitt strå till stacken. Det behövs väl fungerande marknader, ökade utgifter, mer målinriktade investeringar och effektiv komplementaritet mellan nationella budgetar och gemenskapsbudgeten. Ökade utgifter för FoU måste också gå hand i hand med en förbättring av kunskapsinfrastrukturen, högsta standard i utbildning och forskning, en förstärkning av våra innovationssystem och en garanti för att politiken på den inre marknaden fungerar för att omsätta forskning och innovation i reella värden.
- I många nationella reformprogram ges alltför litet utrymme åt att **förbättra marknadstillträde och konkurrens**. Nationella regler och nationell praxis, liksom självreglering, kan ofta leda till att marknader fragmenteras och att konkurrensen hindras. Medlemsstaterna behöver göra mer för att hitta sätt att undanröja sådana regler och begränsningar i sina program. Gemenskapen har också ett viktigt ansvar för effektiv och rättvis konkurrens (t.ex. genom att agera med kraft mot karteller som ägnar sig åt att fastställa priser och dela upp marknader, vilket ökar företagets produktionskostnader och skadar konsumenterna) och för att uppnå en verklig inre marknad som omfattar hela EU. Samtidigt läggs i många nationella program åtgärder fram för att göra det lättare att starta och driva företag, främja en mer företagervänlig kultur och skapa bättre förutsättningar med mer stöd för små och medelstora företag.

- Under de kommande årtiondena kommer Europa att konfronteras med följderna av en **åldrande befolkning**. I nationella program finns ett medvetande om att det är nödvändigt att genomföra en fullständig översyn av pensionssystemen i syfte att uppnå ökad sysselsättning och hållbara offentliga finanser. I de flesta medlemsstaterna är de åtgärder som har vidtagits hittills eller som planeras dock otillräckliga för att klara den stora uppgiften. Ytterligare åtgärder måste snabbt sättas in för att i linje med ungdomspakten underlätta för unga människor att komma in på arbetsmarknaden, uppnå en bättre balans mellan arbete och privatliv för familjer och göra det mer attraktivt för äldre att stanna kvar på arbetsmarknaden. Även arbetsmarknadernas anpassningsförmåga kommer att utgöra en allt större utmaning. Globaliseringen innebär en ny situation för EU. Genom den pångteras behovet av att öka arbetsmarknadernas anpassningsförmåga, men den ger oss samtidigt nya möjligheter tack vare att marknader utanför EU blir öppnare.
- I många program betonas energifrågornas betydelse. EU behöver en **verkligt integrerad energipolitik** som främjar tillväxt, ger större säkerhet på utbudssidan och bidrar till ökad effektivitet och hållbar miljö. Viktiga framsteg har visserligen gjorts när det gäller att öppna upp inhemska marknader, men det finns ännu inte någon alleuropeisk marknad för energi. Energifrågor ligger på en global nivå och de lösningar vi behöver måste sökas på Europainivå.

Mot bakgrund av ovanstående har kommissionen fastställt **fyra prioriterade åtgärder** som måste förankras på allra högsta politiska nivå och som bör genomföras snabbt – senast fram till slutet av 2007. Om det sker kommer Europeiska rådet vid sitt vårmöte 2008 att kunna lansera den andra fasen av strategin för tillväxt och sysselsättning med utgångspunkt från en säker grund.

De fyra åtgärderna är del av ett integrerat synsätt – de spänner över olika politikområden av vilka många diskuterades under mötet i Hampton Court, och som har nära samband med varandra. De kommer var och en för sig att ge ett betydande bidrag till tillväxt och sysselsättning och till att göra EU redo för framtida utmaningar. Tillsammans, och som del av partnerskapet mellan gemenskapen och medlemsstaterna, kommer de att fungera som kugghjul på en drivaxel och göra så att den europeiska motorn för tillväxt och sysselsättning kan börja gå på en högre växel.

3.1. Investera mer i kunskap och innovation

Med tanke på hur viktigt det är med forskning och utveckling för framtida tillväxt och för att finna lösningar på många av de problem som vi ställs inför i dagens samhälle är det mycket oroande att EU sannolikt inte kommer att klara sitt mål att öka utgifterna för forskning till 3 % av BNP 2010 (av vilka den privata sektorn står för två tredjedelar och den offentliga sektorn för en tredjedel).

Kommissionen inser till fullo att medlemsstaterna behöver hålla de offentliga utgifterna under kontroll, men tror ändå att det finns gott om utrymme att förbättra de offentliga utgifternas kvalitet genom att omfördela medel, särskilt statligt stöd, till mer produktiva användningsområden, samt genom bättre samordning mellan medlemsstaterna för att undvika att kostsamma dubbla investeringar. Den offentliga sektorns stöd till forskningen kan också göras effektivare, t.ex. genom mer omfattande och bättre användning av skatteincitament (bl.a. skattelättnader och tillgodohavanden) som många medlemsstater har med i sina nationella program. Europeiska rådets beslut att avsätta utgifter för sammanhållning med

anknytning till Lissabonstrategin visar hur prioriteter som forskning kan införlivas i en mängd olika politikområden.

Det största bidraget ska dock komma från den privata sektorn. För att få industrin att investera mer i forskning och utveckling i Europa är det av största betydelse att inretnadspolitiken satsar mer på kunskapsekonomin och på att främja dynamiken på marknaden för forskningsintensiva och innovativa varor och tjänster. Detta innebär att marknadsvillkoren måste förbättras så att det blir lättare att få tillgång till extern finansiering (riskkapital, lån och riskdelningsinstrument) och finansmarknaderna integreras, offentlig upphandling måste användas i större utsträckning som en hävstång för att främja innovativa lösningar från den privata sektorn, forskarnas karriärmöjligheter måste förbättras, vilket även innebär att hindren för deras rörlighet (mellan länder och mellan branscher) måste undanröjas, en modern ordning för industriell och immateriell äganderätt måste införas till rimligt pris, som skapar balans mellan behovet av att skydda innehavaren av rättigheterna och av att se till att idéer kan flöda fritt i ett dynamiskt informationssamhälle. Det behövs även effektivare metoder för att fastställa standarder för högteknologiprodukter, som är driftskompatibla och motsvarar de europeiska företagens behov. Konkurrenspolitik är ett annat kraftfullt instrument för att förbättra driftskompatibilitet och stimulera innovation.⁵

Det är nödvändigt att investera mer i kunskap och innovation men det är inte tillräckligt för att säkerställa Europas ekonomiska framtid. I sista hand uppstår tillväxt och sysselsättning genom de resultat som genereras av forskning och utveckling genom innovation, dvs. attraktiva produkter och tjänster som människor i hela världen vill köpa. Särskild uppmärksamhet måste därför ägnas åt kvaliteten på våra innovationssystem⁶. Detta kan innefatta att man undersöker den potential som ligger i att använda kluster som innovativa centrum för tillväxt och sysselsättning, särskilt genom att man bildar transnationella kluster inom EU och samarbetar inom dessa. Vid mötet i Hampton Court ställdes också krav på snabba åtgärder för att främja högsta standard inom både forskning och utbildning, särskilt universitet i världsklass med god finansiering och närmare band med näringslivet.

Åtgärd 1: Investera mer i kunskap och innovation

- Medlemsstaterna bör göra större åtaganden när det gäller FoU och innovation. Vid Europeiska rådets möte i vår ska alla medlemsstaterna ha fastställt mål för sina FoU-relaterade utgifter så att Europeiska rådet kan fastställa ett trovärdigt mål för hela EU:s utgifter för FoU. Detta kan ske genom att medlemsstaterna hör samman Europeiska rådets tidigare krav på mindre men bättre riktad stöd, genom att offentliga utgifter omfördelas till FoU-sektorn, t.ex. så att dubbelt så mycket stöd avsätts för detta ändamål (25 % i stället för 12 % som nu). Detta kan exempelvis användas till fler riktade skatteincitament till den privata sektorn i enlighet med riktlinjer som kommissionen kommer att lägga fram. Om en betydligt större del av EU:s strukturfondsmedel satsas på FoU, innovation och IT (dvs. infrastruktur och tillämpningar för

⁵ Alla dessa aspekter behandlas i den rapport som har utarbetats av en expertgrupp som upprättades efter mötet i Hampton Court, under ledning av den förre finske premiärministern Esko Aho. I rapporten argumenteras det bl.a. för upprättandet av en pakt för forskning och utveckling.

⁶ I de nationella reformprogrammen lyfts en mängd lovande initiativ fram. I kommissionens senaste resultattavla över innovationer (<http://www.trendchart.org/>) betonas även att många medlemsstater fortfarande står inför stora problem på detta område, som behöver bearbetas i samband med att programmen uppdateras.

att påskynda utbyggnaden av bredband), kan det dessutom leda till ökad konkurrenskraft och regional sammanhållning och särskilt vara till gagn för små och medelstora företag.⁷När det gäller privata investeringar i FoU är det viktigt att det skapas mer attraktiva villkor för teknikintensiva marknader. Detta inbegriper bättre utnyttjande av offentlig upphandling, lagstiftning som främjar innovation och standarder som bygger på att behov identifieras tidigt. Medlemsstaterna och kommissionen bör ta initiativ till att bygga upp Europaövergripande pilotmarknader inom teknologiska nyckelsektorer⁸, med vägledning av det arbete som har skett inom ramen för de europeiska teknikplattformarna.

- EU behöver öka sina investeringar i högre utbildning⁹ (för närvarande satsar EU bara 1,28 % av sin sammanlagda BNP på högre utbildning jämfört med USA:s 3,25 %, en skillnad som framför allt kan hänföras till mer privat finansiering). I slutet av 2007 bör det vara tillåtet för universiteten att söka kompletterande privat finansiering och de bör uppmuntras att göra det. Rättsliga och andra typer av hinder för offentlig-privata partnerskap mellan universitet och näringsliv bör undanröjas. Alla tekniska universitet bör ha kontor för tekniköverföring och ett Europeiskt teknikinstitut bör upprättas. Högsta möjliga nivå i matematik och vetenskapliga ämnen måste eftersträvas för att människors förmåga till innovativ verksamhet ska kunna öka. Medlemsstaterna bör införa obligatorisk undervisning i två främmande språk i sina nationella läroplaner. Målet för EU bör vara att satsa minst 2 % av BNP på högre utbildning 2010.

3.2. Tillvarata företagspotentialen, särskilt den kraft som finns i de små och medelstora företagen

Jämfört med andra framgångsrika regioner i världen är Europas marknader, särskilt inom tjänstesektorn, fortfarande mycket uppsplittrade. Detta innebär stora merkostnader i form av lägre innovationsnivå och en eftersläpning av produktivitetstillväxten¹⁰. Bristfälligt eller för sent genomförande av gemenskapsdirektiv gör alldeles för ofta att våra företag går miste om fördelarna med tillgången till en stor inre marknad. Detta kan bara ge dem en svagare ställning gentemot sina internationella konkurrenter. Om några medlemsstater låter bli att agera snedvrids konkurrensvillkoren vilket är till skada för alla medlemsstater.

Ett av de exempel som används oftast för att visa hur bristfälligt näringslivsklimatet är i EU är hur svårt det är att starta ett nytt företag och hur stora skillnader det är mellan kostnaderna för

---

⁷ 5,9 % av de medel som förvaltas av Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden satsas för närvarande på FoU och stöd till innovationer.

⁸ Dessa sektorer omfattar främst elektroniska hälso- och sjukvårdstjänster, läkemedel, transport och logistik, miljö, digitalt innehåll, energi och säkerhet.

⁹ Se kommissionens meddelande "Att mobilisera Europas intellektuella resurser: skapa möjligheter för universiteten att lämna sitt fulla bidrag till Lissabonstrategin" (SEK (2005) 518, 20.4.2005)

¹⁰ Se t.ex. Conference Boards årliga analys av globala produktivitetstrender: "USA:s produktivitet avtar, framväxande ekonomier växer snabbt men Europa sackar efter ytterligare" av Van Ark et al., Executive action series, januari 2006. I rapporten framhålls att samtidigt som produktivitetstillväxten i EU-15 minskade från 1,4 % 2004 till 0,5 % 2005 ökade de nya medlemsstaterna i EU sin arbetsproduktivitetstillväxt från 4,1 % 2004 till 6,2 % 2005.

att driva företag i olika delar av EU. I några medlemsstater tar det högst 5 dagar att starta ett nytt företag medan det tar 60 dagar i andra. De administrativa kostnaderna för att starta ett företag kan vara obefintliga i vissa medlemsstater medan de i andra kan uppgå till tusentals euro. Långa och komplicerade förfaranden och snårig byråkrati inte bara avskräcker folk från att starta företag utan speglar också en negativ attityd till företagande i största allmänhet.

Kommissionen har identifierat ett antal åtaganden som kommer att hjälpa till att frigöra hela potentialen i Europas stora kompetensreserv, särskilt inom tjänstesektorn. Dessa åtgärder, i kombination med ett snabbt färdigställande av tjänstedirektivet och bättre administrativt samarbete mellan medlemsstaterna, skulle bidra till att skapa en ny dynamik för företagande och sysselsättning i EU.

Åtgärd 2: Tillvarata företagspotentialen, särskilt den kraft som finns i de små och medelstora företagen

- Det måste bli mycket lättare att starta och driva företag i alla medlemsstater. I slutet av 2007 ska varje medlemsstat ha upprättat en gemensam kontaktpunkt för att stödja hugade företagare och för att göra det lättare för företag att uppfylla administrativa krav, med all information samlad på ett enda ställe, om möjligt elektroniskt, och med snabba behandlingstider. Den tid det i genomsnitt tar att starta ett företag bör halveras¹¹, med slutmålet att det ska bli möjligt att göra det på en vecka var som helst i EU. Avgifterna för att starta företag bör vara så låga som möjligt och att rekrytera en första anställd person bör inte involvera mer än en kontaktpunkt inom den offentliga förvaltningen. Varje student ska kunna få utbildning i nyföretagande, som bör ingå som ett skolämne enligt alla medlemsstaters nationella läroplaner. Medlemsstaterna bör dessutom underlätta de små och medelstora företagens gränsöverskridande verksamhet genom att på försök tillämpa metoden med beskattning i hemstaten. Rådet bör snarast anta kommissionens förslag om en central kontaktpunkt för momsfrågor och om ett moderniserat tullsystem för att förenkla förfarandena. För att underlätta tillgången till finansiering, särskilt för de små och medelstora företagen, kommer de finansiella instrumenten på EU-nivå att utvecklas ytterligare inom ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation. Medlemsstaterna bör fullt ut utnyttja de möjligheter som står till förfogande genom strukturfonderna, särskilt den kommande finansieringsmetoden för gemensamma europeiska medel för små till medelstora företag (*joint European resources for micro- to medium enterprises* (JEREMIE)).
- För att minska byråkratin och förenkla administrativa förfaranden bör alla medlemsstater fram till slutet av 2007 anta och tillämpa en särskild metod för att mäta administrativa kostnader (för nationella lagar och andra författningar). Kommissionen kommer samtidigt, som ett led i det pågående arbetet med att förenkla lagstiftningen, att inleda en omfattande granskning för att mäta de administrativa kostnader som härrör från gemenskapsregler (eller hur dessa har genomförts i nationell lagstiftning) inom vissa politikområden, med särskild tyngdpunkt på små och medelstora företag. Den kommer att fastställa vilken andel av dessa kostnader som kan kopplas direkt till den ursprungliga gemenskapslagstiftningen och vilken andel som kan hänföras till medlemsstaternas genomförande av den. På denna grundval kommer kommissionen att lägga fram förslag till hur dessa administrativa kostnader kan minskas där det är påkallat. I slutet av 2007 kommer kommissionen att upphöra med kravet på att anmäla vissa typer av små statliga stöd, vilket bör minska de administrativa bördorna, särskilt för små och medelstora företag.

3.3. Reagera på globalisering och åldrande

EU:s befolkning blir allt äldre. Födelseföretalen ligger fortfarande under gränsen för naturlig återväxt. Den förväntade livslängden fortsätter att stiga. Det är sannolikt att nettoinvandringen kommer att fortsätta. Dessa demografiska förändringar har viktiga ekonomiska följder. Färre människor kommer att vara i arbetsför ålder under de kommande årtiondena. För närvarande går det fyra arbetande människor på varje äldre medborgare, men 2050 kommer förhållandet att vara 2 på 1. EU:s arbetande befolkning kommer att börja krympa från runt 300 miljoner människor i dag till runt 250 miljoner 2050. En mindre arbetsstyrka kommer att bromsa upp potentiell tillväxt och minska den från dagens 2–2,5 % till bara 1,25 % om 40 år. Kostnaderna för en åldrande befolkning (pensioner, hälso- och sjukvård) kommer att skjuta i höjden och

¹¹ Det nuvarande genomsnittet är 29 dagar.

hållbarheten i de nuvarande systemen för social trygghet kommer att sättas under stark press. De offentliga finanserna behöver förbättras med det snaraste och den offentliga skuldkvoten måste komma in i en stadigt nedåtgående trend. Systemen för pensioner och hälso- och sjukvård måste vara hållbara, tillgängliga och anpassade.

Mot denna bakgrund behöver vi fler människor i arbete och vi behöver få dem att stanna kvar längre på arbetsmarknaden. Vi behöver också få upp arbetsproduktiviteten i snabbare takt. Ökad arbetsproduktivitet måste gå hand i hand med ökad sysselsättning. Detta kommer att vara fallet om människor lyckas skaffa den kompetens som behövs för att införa och tillämpa ny teknik och om de har bättre möjligheter att på ett balanserat sätt kombinera familjeliv, arbete, utbildning och vård av beroende närstående. Erfarenheterna från medlemsstaterna visar att utdelningen kan bli dubbel – högre födelsetal och ökat kvinnligt deltagande på arbetsmarknaden – om det finns jämställdhetspolitik, fungerande barnomsorg, lämpliga skatteincitament och en bra arbetsorganisation. Mer flexibilitet och individuellt ansvar för den egna livscykeln är inte bara viktigt för personer med barn. Äldre människor kommer också att kunna dra nytta av flexibla arbetsvillkor som gör det möjligt för dem att kombinera deltidsarbete med pension på deltid. Äldre arbetstagare deltar inte tillräckligt i utbildning på arbetsplatsen. Om de ökar sin kompetens kommer det att löna sig bättre att de blir kvar på arbetsmarknaden, både för dem själva och för deras arbetsgivare. På samma sätt kan mycket mer göras för ungdomar i syfte att underlätta övergången från skola till arbete. Det är en stor fördel om ungdomar kan skaffa sig praktisk yrkeslivserfarenhet genom lärlingsverksamhet eller praktik medan de fortfarande är kvar på skola eller högskola. Ungdomar som just har lämnat skolan bör kunna få anställning så snart som möjligt. Om det inte direkt finns jobb tillgängliga, bör ytterligare utbildning eller praktikarbete kunna erbjudas.

På grund av globaliseringen och det demografiska åldrandet är det bråttom att göra både arbetstagare och företag mer anpassningsbara, att förbättra deras förmåga att förutse, medverka till och absorbera förändringar och omstrukturering och att skörda framgångar på starkt konkurrensutsatta marknader. I många medlemsstater finns det dock parallella arbetsmarknader som inte ger sådana möjligheter. Detta begränsar innovation och tekniska förändringar, motarbetar livslångt lärande och begränsar individuella möjligheter att välja livsstil. Öppnare och mer lyhörda arbetsmarknader bör kombineras med en politik som hjälper arbetstagare att fortsätta att vara anställda och utvecklas i arbetet. Det är det bästa sättet att uppnå flexibilitet på arbetsmarknaderna och anställningstrygghet i ett livscykelperspektiv. Genom hela denna process bör det finnas en stark tonvikt på social rättvisa, inte reform som ett självändamål eller bara för att spara kostnader.

Åtgärd 3: Reagera på globalisering och åldrande

- Medlemsstaterna bör se till att deras offentliga finanser är hållbara genom att förbättra saldot i den offentliga sektorns finanser och stadigt minska skuldkvoten. Som en del av arbetet med att reformera de allmänna pensionssystemen bör medlemsstaterna förbättra de ekonomiska incitamenten för äldre arbetstagare att stanna kvar på arbetsmarknaden, knyta pensionerna närmare till förväntad livslängd vid pensionering genom att exempelvis se över den obligatoriska pensionsåldern och begränsa antalet personer som väljer att förtidspensionera sig. Systemen för invaliditetsförmåner, hälso- och sjukvård samt äldreomsorg bör ses över så att incitament införs i syfte att uppnå ett bättre utnyttjande av knappa resurser.
- Medlemsstaterna bör arbeta för att fler ungdomar kommer in på arbetsmarknaden, för en bättre balans mellan arbete och fritid för familjer och för att göra det mer attraktivt för äldre arbetstagare att stanna kvar på arbetsmarknaden.

- I slutet av 2007 bör varje ung person som har lämnat skolan och är arbetslös inom sex månader erbjudas ett jobb, en lärlingsplats, påbyggnadsutbildning eller någon annan åtgärd som ökar chanserna att finna anställning. Denna period bör förkortas till högst 100 dagar 2010. Ekonomiska eller andra incitament bör erbjudas i syfte att göra det intressantare för företagen, särskilt de små och medelstora, att ge studenter och arbetslösa ungdomar möjlighet att skaffa sig arbetslivserfarenhet.
- Tillgången på bra barnomsorg bör ökas i linje med medlemsstaternas egna nationella mål. Politiska åtgärder bör genomföras i syfte att öka jämställdheten och möjligheterna att kombinera arbete med familjeliv. Kommissionen har för närvarande förslag på remiss hos arbetsmarknadens parter om bättre sätt att förena familje- och yrkesliv.
- Aktiva strategier för åldrandet bör genomföras, som bl.a. innehåller ekonomiska incitament för förlängning av det yrkesverksamma livet, möjligheter till deltidspension och deltidarbete samt bättre arbets kvalitet. Målinriktade incitament bör införas för att se till att andelen arbetstagare över 45 som deltar i utbildning ökar mycket snabbare än genomsnittet för alla arbetstagare.
- Medlemsstaterna bör eftersträva en samsyn om balansen mellan flexibilitet och anställningstrygghet ("flexicurity"). Kommissionen kommer att lägga fram en rapport i syfte att fram till slutet av 2007 få till stånd en överenskommelse om ett antal gemensamma principer med följande innehåll:
  - Modern arbetsmarknadslagstiftning som möjliggör tillräckligt flexibla anställningsvillkor och minskar marknadssegmentering och svartarbete bör göra det möjligt för människor att optimera sina arbetsmönster under hela livet. Kommissionen kommer under innevarande år att samråda med arbetsmarknadens parter och andra intressenter om denna särskilda fråga.
  - Tillförlitliga och väl anpassade system för livslångt lärande och aktiva arbetsmarknadsåtgärder bör kunna hjälpa människor att hantera snabba förändringar, perioder av arbetslöshet och övergång till nya jobb. Ekonomiska och andra incitament bör ses över för att en verklig förändring skall kunna komma till stånd. Medlemsstaterna bör uppfylla sina åtaganden att upprätta övergripande strategier för livslångt lärande före utgången av 2006. Europeiska socialfonden och den nya fonden för globaliseringsanpassning bör ge starkt stöd till dessa förstärkta ansträngningar. Kommissionen kommer att arbeta tillsammans med medlemsstaterna för att satsa en större andel av medlen i strukturfonderna på utbildning.
  - De moderna systemen för social trygghet bör kombinera behovet av att underlätta rörlighet på arbetsmarknaden med en tillräcklig grad av inkomststöd. Rådet bör enas om kommissionens förslag om bättre möjligheter att överföra kompletterande pensionsrättigheter. Medlemsstaterna bör överväga att öka tempot i processen för att avskaffa alla inskränkningar av arbetstagarnas rörlighet inom EU.

För att uppfylla dessa mål kommer medlemsstaterna att agera i nära samarbete med arbetsmarknadens parter. Kommissionen föreslår att ett extraordinärt toppmöte om socialpolitik skall hållas som utslutande behandlar konkreta steg för att komma vidare på samtliga områden som beskrivs ovan.

3.4. Införa en effektiv och integrerad energipolitik i EU

Energi är av avgörande betydelse för tillväxt och sysselsättning. Den globala efterfrågan på energi ökar. Samtidigt är tillgången på energi fortfarande begränsad. Marknadspriserna på olja och naturgas har stigit. Den största utmaningen för EU:s energisystem är att garantera en

säker tillgång till konkurrenskraftiga priser. Vi behöver slå vakt om en säker tillgång och utveckla oavhängiga energikällor för att undvika avbrott i energitillförseln och prischocker som kan skada ekonomin. En konkurrenskraftig och integrerad gemensam energimarknad kommer att ge oss den mest effektiva och hållbara grunden för diversifierad och säker tillgång på energi. Miljöfaktorer måste beaktas fullt ut vid produktion och konsumtion av energi. EU kommer i framtiden att bli ännu mer beroende av externa leverantörer och kommer att behöva importera det mesta av sin olja och sin naturgas. Vi behöver agera gemensamt och enhetligt i dialogen med våra viktigaste energileverantörer och i internationella energiförhandlingar.

Att spara energi kan ge stora vinster. Effektiv energi minskar kostnader, gör våra varor och tjänster mer konkurrenskraftiga och bidrar till en renare miljö. Investeringar i utrustning och tjänster med effektiv energianvändning kommer att hjälpa EU:s industri att bibehålla och öka sitt globala försprång. Kravet på effektiv energi bör gå hand i hand med en diversifiering av energikällorna. EU måste överväga alla energikällor, framför allt de förnybara, och satsa på utveckling av rena, inhemska energikällor. Mindre utsläpp från våra energikällor kommer att minska luftföroreningarna och bidra till kampen mot klimatförändringar. Även här kommer EU:s industri att belönas av marknaden om den på ett tidigt stadium börjar investera på detta område.

Åtgärder för att förverkliga dessa mål bör omedelbart vidtas. Det behövs ett partnerskap mellan medlemsstaterna och EU för en integrerad energistrategi. En integrerad EU-övergripande energipolitik kan på ett avgörande sätt bidra till att säkra EU:s framtida energitillgång på ett hållbart sätt. Det var därför som stats- och regeringscheferna vid mötet i Hampton Court uppmanade EU att snabbt börja agera i den riktningen.

Åtgärd 4: Införa en effektiv och integrerad energipolitik i EU

- **En förstärkt och fördjupad inre energimarknad** främjar konkurrenskraft och säker tillförsel. Följande åtgärder behövs:
  - Lagstiftningen om energimarknaderna bör genomföras snabbare och effektivare för att marknaderna skall kunna öppnas fullständigt före den 1 juli 2007, i enlighet med Europeiska rådets överenskommelse.
  - Mer konkurrens på el- och gasmarknaderna bör främjas, med beaktande av kommissionens sektorsundersökning om konkurrenssituationen, särskilt genom att åtgärder vidtas mot fortsatt dominans från de f.d. monopolföretagens sida. Otillräcklig öppenhet på marknaden bör bekämpas, det bör säkerställas att det råder fritt tillträde till nät och leverantörsverksamhet och begränsningar av gränsöverskridande leveranser som förhindrar en verkligt integrerad EU-övergripande energimarknad bör undanröjas.
  - Det bör finnas mer och bättre samarbete och integration mellan medlemsstaternas nät och gasledningssystem så att det ur kundernas synvinkel bara finns ett enda europeiskt nät. Luckor och svagheter i den gränsöverskridande sammankopplingskapaciteten måste därför identifieras och åtgärdas. Ekonomiskt stöd kan tillhandahållas via EU:s finansiella instrument för att hjälpa medlemsstaterna att uppfylla det gränsöverskridande sammankopplingsmålet på 10 %.
- **Att utnyttja den potential som finns i de förnybara energikällorna, som biobränsle och biomassa, samt ett mer effektivt energiutnyttjande** kan också hjälpa till att öka leveranssäkerheten i Europa, samtidigt som utsläppen av växthusgaser minskar, luftkvaliteten förbättras och konkurrenskraften stärks. Medlemsstaternas ansträngningar kan kompletteras genom en strategi för att **främja både tillgången och efterfrågan på förnybar energiteknik (genom "push- och pull")** på EU-nivå. En lämplig lagstiftningsram måste upprättas. Forskning och innovation inom inhemsk energiframställning, även förnybar energi, biobränsle och biomassa, rent kol och kolupptagning samt hantering och lagring av kärnavfall, bör uppmuntras. Samma prioritet bör ges till forskning som går ut på att utveckla ny, energieffektiv teknik. Upprättandet av europeiska strukturer för att stimulera användningen av förnybar energi skulle kunna leda till att sådana energikällor används betydligt mer. Det nuvarande lapptäcket av olika nationella och regionala system skapar artificiella barriärer mellan nationella marknader och håller tillbaka den potential av lovande ny teknik som finns.
- Det behövs också en **mer fokuserad, sammanhängande och integrerad syn på att garantera en säker energiförsörjning** i EU, även vad gäller nödmekanismer. Gemenskapen och medlemsstaterna bör agera gemensamt i internationella forum och i sina kontakter med länder utanför EU som förser gemenskapen med energi.

Kommissionen kommer att lägga fram idéer om hur dessa prioriteringar kan följas upp på bästa sätt av medlemsstaterna och gemenskapen i en grönbok som kommer att offentliggöras under första kvartalet i år.

4. UPPFÖLJNING EFTER EUROPEISKA RÅDETS VÅRMÖTE 2006

Det är viktigt att hålla takten i den process som startar efter Europeiska rådets möte, för att blåsa liv i visionen om ett starkare EU med högre tillväxt och fler jobb. Därför är följande åtgärder planerade för de kommande månaderna:

4.1. Genomförande och övervakning av nationella reformprogram:

- Uppmärksamheten måste nu först och främst riktas mot ett effektivt genomförande av de nationella reformprogrammen och deras bidrag till tillväxt och sysselsättning. Kommissionen kommer därför under de kommande månaderna i nära samarbete med medlemsstaterna bistå dessa i deras arbete och följa de framsteg som görs. Samråd behövs därför med nationella (och regionala) parlament, lokala myndigheter, arbetsmarknadens parter och andra berörda parter, särskilt om det inte har funnits tillräckligt mycket tid under utarbetandet av programmen för att ta emot synpunkter och föra en dialog.¹² Eftersom Lissabonagendan är en strategi på medellång sikt kommer denna dialog och dessa kontakter att behöva äga rum fortlöpande.
- Ett annat logiskt steg kommer att vara att diskussioner förs mellan kommissionen och medlemsstaterna (både kollektivt och bilateralt) om hur de nationella reformprogrammen kan skärpas och utvecklas, med vederbörlig hänsyn tagen till nationella traditioner, för att de i ännu högre grad ska integrera såväl gemenskapsdimensionen som effekterna av politiska beslut som fattas i andra medlemsstater. Kommissionen kommer att organisera denna process. Samtidigt kommer kommissionen att fortsätta sitt arbete för att i allt större omfattning bidra till partnerskapets framgång. Medlemsstater som ännu inte har lagt fast mål för sina framtida utgifter för forskning och utveckling och sysselsättningsgrad bör göra detta före Europeiska rådets vårmöte 2006.
- Medlemsstaterna bör säkerställa att det råder samstämmighet mellan deras nationella reformprogram och deras planer för hur de skall utnyttja de medel som är avsatta för sammanhållning och landsbygdsutveckling enligt den nya budgetplanen. De bör ta hänsyn till de makroekonomiska effekterna av transfereringar från strukturfonderna på kort sikt, särskilt om dessa motsvarar flera procentenheter av BNP. Kommissionen kommer att samarbeta på nära håll med medlemsstaterna när de lägger fast sina nationella strategiska referensramar för att säkerställa att den nya generationen program för sammanhållningspolitiken återspeglar de prioriteringar som har fastställts i de nationella reformprogrammen och de fyra prioriterade åtgärder som beskrivs i avsnitt 3. Medlemsstaterna bör upprätta lämpliga mekanismer för att skapa den nödvändiga samordningen mellan de båda processerna på nationell och regional nivå. Inom ramen för de nya sammanhållningsprogrammen uppmantras de nya medlemsstaterna att avsätta sina strukturfondsmedel för åtgärder som syftar till att uppfylla Lissabonmålen, enligt vad som redan har överenskommits med EU-15.¹³
- De nationella reformprogrammen innehåller ett rikt material av intressanta politiska åtgärder, som bör utgöra en bas för medlemsstaterna att utbyta erfarenheter sinsemellan.

---

¹² Unice och EFS uttalade sig positivt om lanseringen av den nya Lissabonstrategin i en förklaring av den 15 mars 2005 och åtog sig att arbeta aktivt för att stödja agendan för tillväxt och sysselsättning. De har just antagit ett arbetsprogram för 2005–2008 till stöd för strategin.

¹³ För konvergensmålet bör de avsätta medlen motsvara minst 60 % av den sammanlagda finansieringen och för målet om regional konkurrenskraft bör de motsvara 75 %.

Kommissionen kommer att lyfta fram vissa politikområden inom vilka det finns särskilt goda möjligheter för medlemsstaterna att lära av varandra och organisera möten med företrädare för de berörda medlemsstaterna för att diskutera särskilda idéer. Medlemsstaterna bör eftersträva att tillämpa de mest lovande förslagen från andra länders nationella reformprogram. Kommissionen och medlemsstaterna bör också se till att den EU-omfattande öppna samordningen inom områdena utbildning, socialt skydd och social integrering ger ett stort bidrag till processen.

Medlemsstaterna uppmanas att beakta ovan angivna faktorer när de utarbetar sina årsrapporter senare i år.

4.2. Gemenskapens åtgärder

- Rådet, Europaparlamentet och Europeiska kommissionen bör slutföra förhandlingarna om budgetplanen 2007–2013 och rådet och Europaparlamentet bör anta den nödvändiga lagstiftningen snarast möjligt för att det ska finnas tillräckligt mycket tid att planera investeringar enligt agendan för tillväxt och sysselsättning från och med den 1 januari 2007.
- EU:s institutioner behöver snabbt vidta de åtgärder som är planerade enligt gemenskapens Lissabonprogram, särskilt de som krävs för att genomföra Europeiska rådets beslut avseende de fyra nyckelåtgärder som beskrivs i avsnittet ovan. Kommissionen kommer att samarbeta med medlemsstaterna (inbegripet de nationella Lissabonsamordnarna) för att se till att alla nödvändiga mått och steg vidtas för att genomföra dessa fyra åtgärder fram till slutet på 2007. För detta ändamål kommer kommissionen att lägga fram en färdplan med de nödvändiga stegen för att nå de fastlagda målen och tidsfrister för när åtgärderna skall vara genomförda. På grundval av kommissionens nästa bedömning av medlemsstaternas genomförande av sina nationella reformprogram kommer kommissionen att fastställa de åtgärder som behövs för att komplettera medlemsstaternas arbete – och uppdatera gemenskapens Lissabonprogram enligt detta.

I sin rapport till Europeiska rådets vårmöte 2007 kommer kommissionen att ge en översikt över framstegen med såväl gemenskapens Lissabonprogram som de nationella reformprogrammen.

4.3. Att få alla aktörer att sluta upp bakom en gemensam strategi

- Stora ansträngningar behöver göras i kommunikationshänseende för att öka kännedomen om och engagemanget för de nationella reformprogrammen och gemenskapens åtgärder för tillväxt och sysselsättning, av Europaparlamentet, kommissionen, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén, medlemsstaterna, regionala och lokala aktörer, det civila samhället och arbetsmarknadens parter. Europaparlamentet har i sin roll som företrädare för EU-medborgarna en särskilt viktig roll att spela i detta arbete för bättre kommunikation – som bör ske i nära samband med de nationella och regionala debatterna om EU:s framtid.
- Arbetsmarknadens parter uppmanas att engagera sig ännu mer än hittills i utvecklingen och genomförandet av den förnyade Lissabonstrategin, särskilt genom att lägga fram gemensamma förslag om hur de direkt kan bidra till att den lyckas. Kommissionen föreslår att EU:s ordförandeskap håller ett extra toppmöte om socialpolitik för att utarbeta en konkret strategi för att nå framgångar med alla de åtgärder som diskuteras i detta

meddelande och särskilt behandla frågan om hur globalisering och demografiska förändringar kan gå hand i hand med fler och bättre jobb.

Bilaga

Förteckning över typexempel på medlemsstaternas politik och åtgärder i syfte att uppfylla tillväxt- och sysselsättningsmålen, särskilt på de fyra prioriterade områden som anges i avsnitt 3

FoU och innovation

Ungefär hälften av medlemsstaterna använder skatteincitament för att stimulera privat FoU och flera andra medlemsstater planerar att införa sådana metoder. Spanien överväger skattenedsättningar för företag som investerar i FoU, vilket redan tillämpas i Nederländerna. Ungern kommer att förenkla sin skatteavdragsordning och Frankrike kommer att tredubbla skattelättnaderna för forskning fram till 2010.

Spanien, Danmark och Estland har särskilda program som syftar till att öka antalet forskare i företagen. Tyskland har infört ett nytt "Excellence Initiative" för att främja forskning på hög nivå vid universiteten. Initiativet syftar till att utveckla några av universiteten i Tyskland till internationella huvudsäten för vetenskaplig forskning.

Italien utvecklar s.k. Centres of excellence för undervisning och forskning, bl.a. Europa-Medelhavsområdets system för universitetsstudier på distans samt främjar lärarnas och studenternas rörlighet inom hela Medelhavsregionen. Spanien och Portugal har upprättat ett gemensamt forskningsinstitut.

Slovakien, Spanien och Frankrike planerar att införa övervaknings- och utvärderingssystem i syfte att förbättra effektiviteten när det gäller offentliga utgifter för FoU.

I Frankrike upprättas s.k. Pôles de Compétitivité som offentlig-privata partnerskap. Dessa "pôles" kommer att stödja och samordna ett antal kompletterande politiska åtgärder för näringslivet som kretsar kring FoU. Ett klusterinitiativ som nyligen har genomförts i Slovenien har givit lovande resultat: 2004 var 18 klusterkontor i arbete för att främja samarbete mellan 350 företag och 40 utbildnings- och forskningsinstitut. I Litauen upprättar regeringen ett tekniskt institut som hjälper företagen med forskning, teknisk utveckling och innovation.

Irland har vidtagit åtgärder för att främja saluföring av offentliga forskningsresultat genom att erbjuda dem till den privata sektorn på licens eller genom att hjälpa forskare att omsätta sina idéer till kommersiella produkter och saluföra dem.

Italien hanterar brister på området immateriella rättigheter genom ett antal åtgärder som syftar till att förbättra företagets förmåga att skaffa patent och genom att minska kostnaderna för att söka patent. I Tyskland kommer patentbyråerna att utvecklas och utvidgas. I Belgien samarbetar den federala regeringen, Europeiska patentbyrån, forskningscentrer och universitet inom ett gemensamt initiativ för att hjälpa små och medelstora företag att använda systemet för immateriella rättigheter. Lettland har utvecklat ett offentligt stödprogram för att skydda och genomdriva immateriella rättigheter och öka medvetandet om dessa frågor inom näringslivet.

Förbättra företagsklimatet och marknadernas funktion

Lettland har gjort ett starkt politiskt åtagande att genomföra gemenskapslagstiftning med stöd av konkreta mål och tidsfrister för att kunna garantera ett snabbt och korrekt införlivande av

inremarknadsdirektiven. Irland har förstärkt sina interna förfaranden för att övervaka genomförandet av gemenskapsdirektiv. För att undvika att göra lagstiftningen mer komplicerad undviker flera medlemsstater att lägga till egna bestämmelser när de genomför gemenskapsdirektiv (Österrike, Nederländerna). För att undvika att genomförandet försenas har några medlemsstater infört förenklade snabbförfaranden (Italien, Frankrike).

Många medlemsstater har gjort stora framsteg med e-förvaltning, t.ex. inrättat centrala kontaktpunkter för förfrågningar från företag och allmänhet (Belgien, Estland, Finland, Frankrike, Irland, Italien, Polen och Portugal). Detta minskar pappersarbetet och kortar ner svarstiderna väsentligt. I Danmark, Frankrike, Nederländerna, Italien och Finland kan man starta upp ett företag på mindre än två veckor. I Litauen behövs det bara ett enda förfarande för att anställa en första person, i Storbritannien, Sverige och Irland behöver man två kontaktpunkter inom förvaltningen.

Många medlemsstater (Österrike, Belgien, Cypern, Tjeckien, Danmark, Estland, Frankrike, Tyskland, Litauen, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Slovenien och Storbritannien) genomför, eller avser att genomföra, analyser av administrativa kostnader till följd av lagstiftning. En betydande andel av dem använder varianter av den standardkostnadsmodell som från början utvecklades i Nederländerna och som har legat till grund för viktiga aspekter av EU:s gemensamma metod som kommissionen lade fram för rådet och medlemsstaterna i oktober 2005. Fem länder (Tjeckien, Danmark, Nederländerna, Sverige och Storbritannien) har också fastställt kvantitativa mål för att minska administrativa kostnader (minskningar på mellan 20 och 25 % fram till 2010).

Åtta medlemsstater (Österrike, Estland, Tyskland, Italien, Polen, Slovenien, Spanien och Storbritannien) planerar att införa förenklingsprogram, vilket fyra medlemsstater redan har gjort (Danmark, Irland, Luxemburg och Sverige). Programmen är främst inriktade på lagstiftning avseende beskattning, revision, att starta företag, insolvensförfaranden samt arbets- och konsumentskydd.

Många länder, bl.a. Irland och Nederländerna, har undanröjt särskilda hinder för marknadstillträde för fria yrken, finansiella tjänster och energi. Slovakien arbetar på att kartlägga hinder för öppnandet av kraftförsörjningsmarknaden och kommer att utarbeta åtgärder för att undanröja dessa. Landet vidtar även åtgärder för att förbättra konkurrensen inom finansiella tjänster. Storbritannien kommer att införa åtgärder för att främja konkurrens inom juridiska tjänster. I Estland har man aviserat en aktiv konkurrenspolitik genom att genomföra sektorsvisa analyser och öka kännedomen om konkurrenslagstiftning. Danmark genomför en översyn av sin inhemska lagstiftning för att undanröja hinder för import och investeringar i landet ("Task force for the Internal Market – TIM").

Cypern kommer att utvärdera alla befintliga och nya stödordningar för att kontrollera om de fungerar för att undvika marknadsmisslyckanden. Finland kommer att se över sin stödpolitik i syfte att minska omfattningen på de bidrag som betalas ut och säkerställa att stödet inte snedvrider konkurrensen.

Slovakien har tagit initiativ till att upprätta en centraleuropeisk börs för att förbättra tillgången på kapitalmarknader, inte bara i Slovakien utan även i dess grannländer. Ungern och Tjeckien har erbjudits att delta. Den slovakiska inhemska marknaden är för liten för att på egen hand bära upp en väl fungerande och likvid kapitalmarknad och samarbete mellan flera länder är därför en nödvändighet.

Portugal lägger fram ett flertal program för att stödja näringslivets internationalisering. Landet genomför också ett särskilt program för att påskynda industriell omvandling och omstrukturering.

Litauen planerar att organisera kampanjer för att marknadsföra bra exempel på framgångsrika företag i syfte att förankra idén om företaganda hos allmänheten. Storbritannien låter alla elever mellan 14 och 16 år gå igenom en femdagarskurs i entreprenörskap. För att övervinna den utbredda rädslan för att nya företag kan slå fel planerar Spanien att låta elever på alla undervisningsnivåer få lära sig värdet av nyföretagande och att hantera marknadsmisslyckanden.

Ett antal länder har också startat intressanta initiativ för att underlätta små och medelstora företags tillgång till kapital. Exempel på detta är det tjeckiska Kapitalprogrammet, det finska PreSeed-paketet och Storbritanniens Enterprise Capital Funds. Danmark planerar att införa en skattelättnad för tillväxtentreprenörer. Entreprenören kommer att vara berättigad till en skattelättnad under tre år från och med att företaget för första gången går med vinst.

Syssestättning, finansiell hållbarhet och demografi

Ett antal medlemsstater har förbättrat kvaliteten på sina offentliga finanser med hänsyn tagen till nationella prioriteringar, i syfte att öka sina ekonomiers potential på lång sikt. Danmark, Storbritannien, Irland och Finland har exempelvis ökat de offentliga utgifterna för utbildning betydligt, i syfte att öka arbetskraftens produktivitet och anställbarhet.

Flera medlemsstater har förbättrat den ekonomiska hållbarheten i sina pensionssystem. Belgien, Spanien, Frankrike, Österrike, Portugal och Finland har alla stärkt sambandet mellan premier och ersättning, t.ex. genom att göra antalet år som pensionspremier betalas in till ett viktigare kriterium för pensionen än pensionärens ålder, eller genom att tillåta tidig eller sen pensionering med motsvarande skillnader i pensionsförmåner.

Ett antal nya medlemsstater (Estland, Lettland, Litauen, Polen, Ungern och Slovakien) har spritt ut riskerna i pensionssystemen genom att byta ut en del av den allmänna pensionen inom socialförsäkringssystemet mot pensionssystem med privat finansiering. Sverige, Italien, Lettland och Polen har infört system där pensionsförmåner är direkt kopplade till hur stora pensionspremier som har betalats in under en persons yrkesverksamma liv och även förväntad återstående livslängd vid pensioneringen. Mot bakgrund av ökningen i förväntad livslängd har Frankrike beslutat att öka det antal år som en person måste ha gjort avsättningar till sin pension för att kunna få den i sin helhet. Tyskland har infört en hållbarhetsfaktor i indexeringen av sitt allmänna pensionssystem, som innebär att indexeringen beror på förhållandet mellan antalet yrkesverksamma personer och antalet pensionärer. Sådana förändringar har förbättrat pensionssystemens ekonomiska hållbarhet även om det fortfarande återstår en hel del utmaningar med tanke på den åldrande befolkningen.

Reformerna av pensionssystemen är en viktig faktor för att förklara den stora ökningen av syssestättningsgraden bland äldre arbetstagare jämfört med 2000 i några medlemsstater. I Finland har t.ex. syssestättningsgraden bland äldre arbetstagare ökat betydligt (från 35 % 1995 till 50,9 % 2005) delvis till följd av förändringar av pensionssystemet, men även riktade utbildningsinsatser, mer fokus på äldre personers välbefinnande på arbetsplatsen och specialinriktade bidrag för låglönearbeten.

Skill-netsprogrammet i Irland underlättar för företag att få tillgång till flexibel, innovativ och kostnadseffektiv utbildning. Tack vare detta initiativ har man redan kunnat få till stånd en kompetensutveckling hos runt 30 000 arbetstagare. I Estland planerar man att reformera yrkesutbildningsprogrammen och Luxemburg planerar att införa ett system för erkännande av informell kompetensutveckling.

Österrike har som mål att tillsätta 5000 lediga arbetsplatser som för närvarande är svåra att tillsätta eftersom lönen är för låg (i många fall rör det sig om deltidsarbete). Det nya systemet med s.k. "Kombi-Lohn" ger incitament till såväl arbetsgivare som arbetstagare om en ledig arbetsplats tillsätts. Målgrupp för denna åtgärd är ungdomar som har varit arbetslösa under mer än sex månader och äldre arbetstagare som har varit arbetslösa i över ett år.

Nederländerna har vidtagit konkreta åtgärder för att uppmuntra arbetstagare att sprida ut arbete, omsorg och utbildning jämnare över livsrytmen. En ny, frivillig form av sparande kommer att göra det möjligt för arbetstagare att spara en andel av sin lön för att täcka perioder av ledighet, t.ex. för vård av närstående eller utbildning. Sparandet är delvis avdragsgillt.

I Slovakien eftersträvas en bättre balans mellan arbete och familjeliv för unga familjer. Skolor och förskolor kommer att få utökat öppethållande. Staten stödjer nya barnomsorgsalternativ för små barn, underlättar deltidsarbete och har infört individuella stödprogram för kvinnor som återvänder till arbetsmarknaden efter föräldraledighet.

I Grekland finns det en ny lag som reformerar det nationella systemet för livslångt lärande. En kommitté kommer att samordna det arbete som sker på nationell nivå, uppmuntra företagsinriktad utbildning, genomföra god praxis och motarbeta utestängning.

Energi och miljöteknik

De nordiska länderna har upprättat en integrerad marknad för att köpa och sälja elektricitet. Ytterligare förbindelser mellan Nederländerna och Norge, mellan Finland och Estland och mellan Danmark och Sverige kommer att underlätta handel och stödja kraftutvinning även från alternativa energikällor som vatten- och vindkraft, och därigenom minska de skadliga utsläppen.

Österrike, Tjeckien, Cypern, Malta och Storbritannien arbetar på att använda offentlig upphandling för att främja miljöteknik och effektivt energiutnyttjande. Tyskland tillhandahåller incitament för att främja energisparande i byggnader och har lanserat ett omfattande renoveringsprogram. Cypern har utarbetat en konkret plan och en tidtabell för att identifiera stöd som kan vara till skada för miljön och se över dessa i syfte att antingen reformera eller avveckla dem.

Sverige siktar på att bryta sitt beroende av fossila bränslen fram till 2020. För att lyckas med detta kommer Sverige att införa miljöskatter, stödja utbyggnaden av vindkraftverk och tillämpa s.k. grön el-certifikat. Detta certifikat gör det obligatoriskt att köpa en viss andel av elkonsumenterna från förnybara energikällor. Miljöskatter utgör redan nu en hög andel av skatte- och avgiftsarsenalen i Danmark och Sverige och länderna avser att utveckla dem ytterligare. Estland har i år inlett en ambitiös miljöskattereform i syfte att omfördela skattebördorna från arbete till konsumtion och förorening och därigenom främja ett hållbart utnyttjande av naturtillgångarna.

Nationell och regional politik till förmån för vindkraft i Tyskland, Spanien och Danmark börjar visa resultat. I Tyskland finns mer än en tredjedel av världens vindkraftkapacitet och vindkraft står för 6,5 % av elproduktionen i Spanien. I Danmark skördar vindkraftindustrin stora kommersiella framgångar. Sektorn har växt snabbare än någon annan näringsgren och danska turbiner dominerar nu världsmarknaden. Industrin sysselsätter mer än 20 000 människor i Danmark. Storbritannien förhandlar med oljeleverantörer om en högre andel av biobränsle i bensin.